

XIX. Yüzyıl Ortalarında Midilli’de Zeytinyağı Üretimi ve Mihrişah Valide Sultan’a Ait Vakıf Zeytinlikleri

İbrahim Oğuz*

Öz

1462 tarihinde Osmanlı Devleti tarafından fethedilen Midilli, stratejik önemi ve verimli toprakları sayesinde devletin özel ilgisine sahip olmuştur. Hem bu durum hem de başkente olan yakınlığı, adayı **İstanbul** ve saray için bir gıda tedarikçisi haline getirmiştir.

Bahsedilen bu durumlar nedeniyle Midilli adası devlet adamları ve hanedan üyeleri açısından iyi bir yatırım alanı olarak görülmüş, adada normal vakıflar yanında çok miktarda yüksek dereceli memur ve hanedan üyelerine ait vakıflar kurulmuştur. Midilli’de vakıf kuran hanedan mensuplarından birisi de Mihrişah Valide Sultan’dır. Bu çalışmada, hem adadaki zeytincilik ve zeytinyağı üretimi konusunda, hem de Mihrişah Valide Sultan vakıf zeytinlikleri özelinde adada XIX. yüzyıl ortalarında görülen sosyo-ekonomik yapı hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Midilli, Mihrişah Valide Sultan, Vakıf, Zeytinyağı, Zeytinlik.

Olive Oil Products and Mihrishah Valide Sultan’s Vaqf Olive Groves on Lesbos in the Middle of the 19th Century

Abstract

Lesbos island which was conquered by the Ottoman Empire in 1462, due to its strategic significance and fertile soil, was of special interest to the state. Owing to this and its close proximity with the capital city, it gradually became main supplier of food products for both palace and Istanbul.

All the reasons listed above resulted in the formation of an opinion that the island is an excellent investment opportunity hence numerous vaqf emerged there including those of high ranking state officers and Ottoman dynasty members. One of the ruling dynasty family member to establish a vaqf on Lesbos was Mihrishah Valide Sultan. This work targets at providing information on the activities of Mihrishah Valide Sultan’s vaqf olive groves on the island in the 19th century, and by its example, illustrating the socio-economic situation on Lesbos.

Keywords: Lesbos, Mihrishah Valide Sultan, Vaqf, Olive Oil, Olive Groves.

* Dr., Tarih Öğretmeni, Mersin Nevit Kodallı Güzel Sanatlar Lisesi, iboguzz@yahoo.com.

Giriş

Türkçe’de Midilli, Yunanca ve batı dillerinde Lesvos veya Lesbos olarak bilinen Midilli Adası, Doğu Sporatlar adı verilen Kuzey Ege adalarının en büyüğüdür. Adanın Türkçedeki ismi, Ortaçağ’dan beri adanın merkezini oluşturan Mytilene kasabasından gelir. Bilinen tarihi, İ.Ö. 3üncü bin yıla kadar dayanan bu ada, üzerinde egemen olan her uygarlık için önemli bir jeo-stratejik avantaj sağlamıştır. Çünkü ada, Karadeniz-Akdeniz ticaretinin en önemli geçiş noktası olan boğazların giriş ve çıkışını kontrol eder bir konumdadır.

Midilli Adası yumuşak bir iklim ve verimli topraklara sahiptir. Bazı kaynaklarda adanın ziraata uygun olmadığını söylene de (Darkot 1993: 283) kastedilen, en önemli besin hammaddesi olan tahıl olmalıdır. Çünkü Midilli Adası, tahıl veya sebze üretimi yapmaya uygun yer şekillerine sahip değildir. Adanın engebeli olması ve düz alanların azlığı, Midilli’yi tahıl bakımından Anadolu’ya bağımlı kılmıştır. Şemseddin Sami (1996: 4242), bölgeden önemli miktarda hububat elde edildiğinden bahseder. Buna karşılık XVII. yüzyılda adaya gelmiş olan İskoç Gezgin William Lithgow (1650: 95), adanın hububat olarak Anadolu’ya olan bağımlılığını doğrular. Ada, Anadolu’ya zeytin ve zeytinyağı vermiş, karşılığında ise hububat ihtiyacını elde etmiştir. Bir diğer seyyah olan Pockocke’ye göre bu bağımlılığın sebebi, toprağın bölge insanı tarafından kötü ve bilinçsiz kullanımıdır (Doğan 2008: 81).

Adadaki en önemli tarım ürünlerinden birisi de üzumdür. Midilli’deki alçak yamaçlar baştanbaşa üzüm bağları ile kaplıdır (Arıkan 2010: 1045). Üzümden yaş ve kuru meyve halinde yararlanılabildiği gibi, pekmez ve şarap olarak da kullanmak mümkündür. Seyyah Randolph (1998: 43) ve Tournefort (2005: 251) adada üretilen şarabın

kalitesini överken, diğer bir seyyah olan Motraye de (2007: 64) Aristo tarafından Midilli şarabının, Rodos şarabına tercih edildiğini söyler. Yine adadan zaman içinde saraya fıstık getirilmiş (Sak 2006: 147) ve bir ara İstanbul’un beyaz peynir ihtiyacını karşılamıştır (Arıkan 2006: 7).

Adaya fizikî olarak baktığımızda, bitki örtüsü olarak doğu kesiminin daha verimli olduğunu, zeytinlik ve çamlıklarla kaplı bulunduğunu görebiliriz. Ormanlık alanlar, burada donanma için gemi inşasına da olanak vermiştir. XVIII. yüzyılda Osmanlı donanması için 12 kalyon ve daha çok nehir ve göllerde kullanılan ince donanma gemileri inşa edildiği bilinmektedir. XIX. yüzyıldan itibaren adada, firkateyn ve korvet tipi gemi yapımına da girilmiştir. Bu gemi yapımı sırasında kullanılan kerestenin bir kısmı adadaki ormanlardan sağlanmıştır (Özdemir Gümüş 2011: 202-210-222).

Adanın batı kesimi çorak arazilere sahiptir. Buralarda fazla çorak arazi bulunması, tuzun yoğun şekilde olmasıyla da açıklanabilir. Tuz, ticarî değeri nedeniyle bir zenginlik kaynağı olduğu gibi sanayide, yiyecek maddelerinin uzun süre saklanmasında ve gündelik tüketimde fazlasıyla ihtiyaç duyulan bir madde olmuştur (Demirtaş 2004: 24). Osmanlı döneminde, burada üretilen tuz üzerinde bir tekel bulunduğu ve yerli halkın başka yerden tuz almasının yasak olduğu bilinmektedir (Arıkan 2010: 1045). Bunun nedeni, tuzun köy köy, kasaba kasaba dolaştırılmasının yasak olması ve kendi mahallinde tüketim mecburiyetidir (Demirtaş 2004: 26). Midilli’deki tuzlalar özellikle Kalonya Körfezi çevresinde yoğunlaşmıştır. Güneyde ise Yera Körfezi çevresinde zeytinlikler yine önemli bir yer kaplar. Kuzey kısımlarda üzüm bağları ve zeytinliklerin yanı sıra, palamutluk arazilere de rastlanmaktadır.

Doğu ve güney kesimin verimli ve dolayısıyla zengin olup, batı ve kuzey kesimlerin ise dağlık

ve fakir olduğu, resmî kayıtlarda da dile getirilmiş bir durumdur. Midilli'ye ait 1774 yılına ait bir şer'iyeye sicili kaydında, Molova kazası reayaları, kaza ve karyelerinin arazisinin dağlık ve halkının fakir olmasına rağmen her yıl Kaptanpaşa masraflarına katıldığını belirtmektedir. Buna karşılık Midilli kazası reayasının zengin olmasına rağmen bu masraflardan men edildiğinden şikâyet etmektedir. Belgede, Midilli kazası ve çevresinin mamur, birçok zeytin ağacı, bağ, bahçe ve mülklere sahip olduğu, buna karşılık Molova kazasının "sengistân" yani taşlık olup, reayasının fakir olmasına rağmen Midilli kocabaşlarının hem Molova'ya yardım etmekten imtina gösterdikleri, hem de Midilli'nin masraflarını da Molova reayalarından istedikleri belirtilmektedir (MŞS, 45: 50/66).

Midilli'de Zeytincilik ve Zeytinyağı Üretimi

Adaya ününü veren ve zenginlik kaynağı olan ürün zeytindir. Seyyahlardan William Wittman (1803) seyahatnamesinde geminin limana yaklaşmasıyla birlikte zeytinliklerin görülmeye başlandığından ve adanın her yerini zeytin ağaçlarının kapladığından bahseder. Wittman ayrıca zeytinin kullanılış biçimlerini de anlatarak, burada üretilen zeytinin sadece sofralık olarak değil, aynı zamanda zeytinyağı ve sabun üretiminde de kullanıldığını söyler (Doğan 2008: 78). Gerçekten de Midilli, bir zamanlar Osmanlı sarayının ve İstanbul'un, özellikle sabun ve zeytinyağı ihtiyacının merkezi olmuştur. XVIII. yüzyılda zeytinlikler, Midilli'nin en büyük ekonomik gücünü oluşturur (Arıkan 2010: 1045).

1794-95 yılında Midilli'den zeytinyağı ile yüklenen on gemi, 1798'de 5.000 kantar¹, 1801'de

30.805 testi² ve 1802'de ise 2.955 kantar zeytinyağı İstanbul'a gönderilmiştir (Arıkan 2006: 15-16-17). H. 1251 (M. 1835) yılına ait bir kayıta, İstanbul'daki cami, türbe, hayrat gibi yerlerin kandillerinde kullanılan ve İstanbul esnafından alındığı bildirilen zeytinyağının çamurlu ve tortulu olması nedeniyle, Midilli adasından toptan alınması istenmiştir. Midilli'den alınması istenen miktar senelik 1.500 kantardır (BOA, C.EV, 632/31857).

H. 1252 (M. 1836) yılına ait başka bir belge, Midilli'nin zeytinyağı açısından önemini açıkça göstermektedir. Belge adı geçen yıla ait, adadaki zeytin bahçelerinden elde edilen zeytinyağının, Evkafı Hümayun Hazinesi'ne mülhak camiler için nasıl bölüştürüldüğünden bahsetmektedir. Bağcı Küçük Nikola eliyle verilmesi amacıyla yazılan tezkirede zeytinyağının, İstanbul'daki büyük camiler ve imaretlere nasıl dağıtılacağı açıklanmaktadır. Buna göre Laleli imaretine 550 kuruşluk, Selimiye Cami-i Şerifi'ne 1.250 kuruşluk, Mihrişah İmaretine 1.000 kuruşluk, Fatih Sultan Mehmet İmaretine 1.250 kuruşluk, Süleymaniye İmaretine 2.000 kuruşluk başta olmak üzere çeşitli vakıflara zeytinyağı gönderilmiştir. Belgeye göre o yıl İstanbul'a gönderilen zeytinyağı miktarı 66.000 kantar civarındadır (BOA, Ev.d., 10800). Ertesi yıl ise İstanbul'un ihtiyacı olan 150.000 kantar sabun ve zeytinyağının, 67.950 kantarı Midilli'den sağlanmıştır (Arıkan 2006: 21). Bu durum bize başkent zeytinyağı ve sabun ihtiyacının neredeyse yarısının Midilli'den sağlandığını gösterir. Aynı yıla ait bir kadı sicili, Midilli'de 1835-1836 yılı zeytin hâsılâtından elde edilebilecek zeytinyağı miktarını ve bunun nerelerde kullanılacağını açıklamaktadır (Ceyhan 2010: 344-345).

1 Bir kantar, Anadolu'da bugünkü ölçülere göre 56,443 kg'a eşdeğerti. Aynı zamanda bir kantar zeytinyağı, 7 testi zeytinyağına eşitti. Bu durumda 1 testi zeytinyağı yaklaşık 8 kg. civarında olmaktadır. Kantar ölçüsü ile ilgili bkz: Walther Hinz, *İslâm'da Ölçü Sistemleri*, (Çeviren: Acar SEVİM), Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, No: 21, İstanbul, 1990, s. 33.

2 Midilli'deki ölçülere göre adada bir testi zeytinyağı beş bardaktan oluşmaktaydı. Bkz: Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), *Hazine-i Hassa Defterleri (HH.d.)*, Gömlek No: 22525, H. 9 Safer 1271 (M. 1 Kasım 1854).

Tablo 1: H. 1251 (M. 1835-1836) Yılında Midilli Adası’nda Hâsıl Olan Zeytinden Tahminî Olarak Çıkacak Zeytinyağı Miktarı ve Kullanım Alanları

KAZA	Elde Edilen Zeytinyağı Miktarı (Testi)	İstanbul’un İhtiyacı İçin Ayrılan Miktar (Testi)	Gelecek Yıl İçin Ayrılan Miktar (Testi)	Yemeklik ve Fazlası (Testi)
Midilli	581.260	251.150	125.575	204.535
Molova	292.745	126.480	63.240	103.025
Kalonya	133.595	53.120	26.560	53.915
TOPLAM	1.007.600	430.750	215.375	361.475

Kaynak: Muhammed Ceyhan, *H. 1249-1253 (M. 1833-1837) Tarihli Şer’iyye Sicil’inin Transkripsiyonu ve Tahlili (Midilli Adası)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2010, s. 344-345

Midilli’de üretilen zeytinyağı ile sarayın ve İstanbul’un haricinde, Osmanlı donanmasının gereksinmelerinin de karşılandığı görülmektedir. Nitekim Midilli şer’iyye sicillerinde bulunan 1774 yılına ait bir belgede, donanma için lazım olan zeytinyağının, Midilli adasından karşılanması için bazı yazışmalar yapıldığı anlaşılmaktadır. Kayıta, Donanma-i Hümayun kalyonlarında bulunan zabıt ve neferlerin yiyecekleri için lazım olan zeytinyağının Midilli adasından temini için gerekenin yapılması ve bu zeytinyağının “vukiyye”sine (1 vukiyye = 1,28 kg.) 10 para ödeneceği bildirilmektedir. Gerekli zeytinyağı miktarı ise 4.500 vukiyye olarak belirtilerek, karşılığındaki tutar 1.125 kuruş olarak verilmektedir (*MŞS 45: 40/48*).

Midilli’de zeytinyağı fiyatları H. 1250 (M. 1835) yılına ait bir fermana göre, mahallinde testisi 14 kuruş olarak belirlenmiştir. Aynı kayıta, yabancıların zeytinyağına fazla para ödeyerek almaları yüzünden fiyatın 20 kuruşa fırladığı belirtilerek önlem olarak, bir sonraki sene için saklanan bu zeytinyağının yabancılarla satılmaması istenmektedir (Ceyhan 2010: 171-172-173). H. 1279 (M. 1862-1863) yılına gelindiğinde ise zeytinyağının bir testisinin, 39 kuruş olduğu anlaşılmaktadır. Adaya ait muhasebe kayıtları, vakıfların aldığı veya sattığı zeytinyağının fiyatlarını, miktar ve ücret olarak göstermektedir. Örneğin, Molova’daki Barszâde camisinin 14 aylık revgân-ı zeyt harcaması 8 testi olmuştur ve bunun karşılığında 312 kuruş ödenmiştir. O yıl için bütün Midilli’de fiyatların bir istisna olmak üzere aynı olduğu tes-

pit edilmiş, sadece Molova’ya bağlı Eftaronde köyündeki bir vakıf, H. 1279 yılı için, bir yıllık 4 testi zeytinyağına 175 kuruş ödemiştir. Bu durumda zeytinyağının testi fiyatı 43,75 kuruşa gelmiş olmaktadır (BOA, *Ev.d.*, 17866).

1303 (M.1885) Salnamesine göre Midilli’de zeytin üretimi yıllık 45.161.290 kg, zeytinyağı üretimi ise 11.612.550 kg’dı (Arıkan 2006: 23). Bu miktar o dönem için önemli bir rakamdır. Bu duruma devlet de gereken değeri göstermiş ve zeytinliklerin korunması adına bazı çalışmalar yürütmüştür. 1898 yılına ait bir kayıta, Midilli’deki Amerikan Konsolosluğu tercümanının bazı vakıf zeytinliklerini zapt etmeye çalıştığından bahisle, konunun başkente bildirildiği, merkezin de bu konuda gerekli yazışmaları yaparak, konuyu araştırdığı görülmektedir (BOA, *BEO*, 1117/83738).

Mihrişah Valide Sultan Vakıf Zeytinlikleri ve Üretim

Elimizde bulunan belgeler, adada bulunan zeytin ağaçları, bunlarla ilgili yapılan masraflar, elde edilen zeytinyağı miktarı gibi konularda bizi aydınlatmakta ve ada ile başkent arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak, adanın zeytinyağı üretimi olarak imparatorlukta önemi görmemize yardımcı olmaktadır. Ayrıca belgeler bize, hanedanın da burada önemli yatırımları bulunduğunu göstermektedir. Bunlardan en önemlisi, Mihrişah Valide Sultan’a ait olan vakıf zeytinlikleridir.

Mihrişah Valide Sultan (1745-1805), padişah III. Mustafa’nın eşi ve III. Selim’in annesidir. Bu

yüzden “valide sultan” olarak anılmaktadır. Gürcü asıllı olan Mihrişah Valide Sultan, güzelliği ve ince duyguları ile öne çıkmış, oğlu III. Selim’i de bu ince duygularıyla beslemiş bir kadındı (Karal 1988: 13). Sultan III. Mustafa ile padişah olduktan sonra evlenmiş, padişah 1774’de vefat edene kadar da evli kalmıştır. En önemli özelliği, diğer bazı valide sultanların yaptığı gibi aksine devlet yönetimine hiç karışmamış olmasıdır. Hayır işlerini sevmesi ve dindarlığı ile tanınmıştır. Sadece İstanbul’un çeşitli semtlerinde 13 tane çeşmesi vardır. Bahçeköy’de, İstanbul’a su veren ve “Valide Bendi” denen baraj, Haliç Köprüsü civarında kendi adıyla anılan bir cami, misafirhane, hamam, yine İstanbul’da 2 ayrı cami, medrese, kütüphane, imaret ve kızı Fâtima Sultan için yaptırdığı eserler yanında daha birçok hayır eseri de bulunmaktadır. Ayrıca, bu hayır eserlerinin devamı için de vakıflar kurmuştur. Mihrişah Valide Sultan, 60 yaşında Topkapı Sarayı’nda vefat etmiş ve Eyüp’teki türbesine defnedilmiştir (Pazan 2007: 118-119).

H.19 Rebiyülâhır 1269 (M. 30 Ocak 1853) tarihli Hazine-i Hassa Defteri’nde, H. 1268 (M. 1851-1852) yılına ait olmak üzere Mihrişah Valide Sultan’ın Midilli Adası’nda olan zeytin bahçeleri yağ hâsılatı ve bu bahçelere yapılan masraf hakkında bilgiler bulunmaktadır. Zeytinliğin bulunduğu nahiyeye, köy ve yer isimleri verilerek hazırlanmış olan belge, hangi mahalden ne kadar zeytinyağı üretildiğini, bu zeytinliklere yapılan bakım ve onarım masrafının yevmiye ve kuruş olarak hesabını ve zeytinlikleri kiraya tutanların isimlerini göstermektedir (Tablo Ek:1; BOA, *HH.d.*, 22531).

Kayıttan, Mihrişah Sultan’a ait vakıf zeytinliklerinin adanın güney ve doğu bölgelerinde yer aldığı anlaşılmaktadır. Bu durumda bu zeytinlikler, Midilli kazasının kuzeyi ve batı yönüne düşen köylerdedir. Zaten arşiv begeleri bize, adanın özellikle Yera Körfezi adı verilen güney-güneydoğu bölgesi ile adanın doğusundaki alanların zeytincilik bakımından en uygun yerler olduğunu göstermektedir. Yera nahiyesinin bulunduğu bu bölgeye dâhil olan köyler; Uskuplo, Mesagüre, Palakado, Papaslık, İpyoz, Katartöz, Ahtande ve Keleme’dir. Kayıttan, Ahtande, Katartöz, İpyoz ve Keleme köyleri Yera Nahiyesi’nden ayrı olarak verildiğine göre, Yera nahiyesi adı altında Uskup-

lo, Mesagüre, Papaslık ve Palakado köylerinden bahsediliyor olmalıdır. Belgede adı geçen Kula, Sarlıçe, Komi ve aşağıda bahsedeceğimiz Bigi (Pigi) köyleri ise adanın doğusuna, Midilli kazasının ise kuzeyine düşmektedir.

Belgede, bazı hesaplama veya yazım hatalarının olduğu da göze çarpmaktadır. Örneğin Ahtande köyünde iki çift yevmiyesi görünmesine rağmen, toplama dört çift yevmiyesi olarak geçildiği, Sarlıçe köyünde ise çift yevmiyesinin 21,5 kuruş, rençper yevmiyesinin 194 kuruş olmasına rağmen olduğundan fazla yazıldığı görülmektedir.

H. 15 Receb 1270 (M. 13 Nisan 1854) tarihli bir diğer Hazine-i Hassa defter kaydı, elimizdeki bu bilgileri tamamlamakta ve 1851-1853 yılı hasatındaki zeytinyağı üretimi hakkındaki bilgileri teyit etmektedir (BOA, *HH.d.*, 22526). Hem H. 1268 (M. 1851-1852), hem de H. 1269 (M. 1852-1853) yılları zeytinyağı üretimi hakkında bilgi veren bu defterdeki bilgilerin, *HH.d.* 22531 numaralı defterle hemen hemen uyumlu olduğu görülür. Fakat bu defterler arasında, bazı yanlış kayda geçme, hesaplama hataları veya eksik bilgiler olduğu da gözden kaçmamaktadır. İki defter de H. 1268 yılı için toplamda aynı rakamlara ulaşırsa da köyler ve bunlara ait mahallerdeki üretim konusunda yazım hatalarından olduğunu düşündüğümüz bazı uyumsuzluklara rastlanmaktadır (Tablo Ek: 2; BOA, *HH.d.* 22526).

Her iki belgeye göre H. 1268 (M. 1851-1852) yılında Midilli’deki Valide Sultan’a ait zeytinliklerden elde edilen toplam zeytinyağı hâsılatı 131 testi, 3,5 bardaktır. Ayrıca yine bu zeytinliklere ait olan 2 kıt’a tarla, 1 kıt’a bahçe ve 1 kıt’a hamamdan 767,5 kuruş kira elde edilmiş, buna karşın zeytinliklerin onarım ve bakım masrafı ise 13.260 kuruş olmuştur.

Bu yıl içinde verimin en yüksek olduğu köyün 52 testi, 3,5 bardak zeytinyağı ile Sarlıçe köyü olduğu görülmektedir. Bu köydeki en verimli alan Taksan Deresi bölgesidir. Buradan H. 1268 (M. 1851-1852) senesinde 27 testi 1 bardak zeytinyağı elde edilmesi ve rençper yevmiyesi olarak yazılan tutarın 70 yevmiye olması, alanın büyüklüğü ve verimi hakkında bize fikir verebilir. Oysa, Ahtande köyüne bağlı Dimatri isimli mahaldeki

bir zeytin bahçesine aynı yıl için 100 yevmiyelik rençper hesabı yazılmasına karşın, buradan alınan zeytinyağı miktarı sadece 1 bardaktır (BOA, *HH.d.* 22531).

Belgelerde karşımıza çıkan diğer bir durum, Valide Sultan’a ait bu zeytinliklerin icara verildiği kişilerin adlarının da deftere işlenmiş olmasıdır. Defterde bazı kişilerin, birden fazla yeri kiraladıkları, bazılarının ise tek bir bahçenin icara verildiği anlaşılmaktadır. İcar olarak zeytinliklere sahip olanların sayısı toplam 38 kişidir. Bunlardan 8 tanesi gayrimüslim Osmanlı vatandaşıdır. Bu 8 gayrimüslim, toplam 15 mahallin kiracısı olarak kayıtlarda yer almaktadır. Bazı yerlerden ise zeytinlik olarak deftere yazılmasına, çift ve rençper yevmiyesi hesaplanmasına rağmen ürün alınamadığı ve kiracısı olmadığı görülmektedir. Bu yerler büyük ihtimalle zeytinde görülen verimli-verimsiz yıl düzeninin ötesinde, yeni ekim yapılan alanlar veya o yıl ürün alınamayan, ağaçların kurumuş olduğu, verimsiz zeytinlikler olmalıdır. Nitekim defterin son kısmında yazılan sonuç raporu, nihai hesabı verdikten sonra verim düşüklüğünün sebebini de açıklamaktadır. Raporda:

“...cümleye ma’lum olduğu üzere Midilli ceziresinde geçen senelerde şiddet-i şitâ vuku’uyla cezire-yi mezbûrede vâki’ zeytin eşcârlarının ekserisi kurumuş ve sağlamca kalan eşcârlar dahi zedelenmiş olduğundan hasilât-ı vâkıa tedenni bulmuş ve bundan böyle eşcâr-ı mezkûre yeniden hayat bularak inâyet-i Rabbâniye ile mahsûl *göstereceği* me’ûl ve *şâyet* bu senelik tazhirine başlamadığı halde külliân telef olması mâlûmât idiği beyânıyla...”

denilerek, H. 1268 (M.1851-1852) yılı ve önceki yıllardaki kötü hava şartlarının ağaçlara ve ürüne olan etkisinden bahsedilmektedir. Buna göre, önceki yıllardaki kötü hava şartları ağaçları etkilemiş ve kurumasına yol açmıştır. Bu da yıllık ürün miktarının düşmesine sebep olmuştur. Aynı zamanda merkez uyarılarak, gerekli özenin gösterilmemesi ve gerekli önlemlerin alınmaması halinde ağaçların tamamen telef olabileceği belirtilmektedir (BOA, *HH.d.*, 22531).

Ağaçlarla ilgili yaşanan bu olumsuz durum, adaya daha sonraki yıllarda gelen Namık Kemal ta-

rafından da dile getirilmiştir. 1877 yılında adaya sürgün edilen ve 1884 yılına kadar adada kalan, 1879-1884 yılları arasında adanın mutasarrıflığı görevinde de bulunan Namık Kemal (Arıkan 2006: 21), adaya geldiği andan itibaren, adanın zeytin üretimindeki önemini görmüş ve zeytinciliğin gelişmesi adına önemli gayretler sarf etmiştir. Namık Kemal, anılarında 1848-1849 kışının çok şiddetli geçmesinden dolayı bütün zeytin ağaçlarının donduğundan bahisle, bu tarihten sonra zeytin ağacı yetiştirmenin ve zeytinciliği yeniden canlandırmanın pek kolay olmadığını belirtmektedir (Tansel, 1973-IV: 41, Arıkan 2006: 21-22). Namık Kemal’e göre Midilli’de zeytinciliğin çöküşünü engellemek için tek çare, halka uzun vadeli kredi sağlayabilecek bir banka şubesinin açılmasıdır (Tansel, 1973-IV, 38). Ayrıca suyla çalışan zeytin değirmenlerinin iklim nedeniyle, ancak Kasım ayında çalışmaya başlayabilmesi, Eylül ayında dolgunlaşan zeytinin, Kasım’a kadar ağaçta kalmasına sebep olmakta ve bu da ürün rekoltesini düşürmektedir (Tansel, 1973-III: 37-38).

Bu uyarıların işe yaradığı, H. 15 Receb 1270 (M.13 Nisan 1854) tarihli raporda görülmektedir. Rapora göre vakıf zeytinliklerden H. 1269 (M. 1852-1853) yılında elde edilen toplam zeytinyağı miktarı, bir önceki yıla göre iki kattan daha fazla artarak 276 testi, 1,5 bardağa yükselmiştir (Tablo Ek: 3; BOA, *HH.d.*, 22526). Tabii ki bu yıllık ürün artımında, zeytinde görülen verimli-verimsiz yıl düzeninin de etkili olabileceği dikkate alınmalıdır.

Belgeye bakıldığında, yazılan ürün miktarı ile toplamlar arasında bazı tutarsızlıklar olduğu görülmektedir. Örneğin, Yera nahiyesi ürün miktarı toplandığı zaman, elde edilecek miktar 48,5 testi, 24 bardak olmalı, bu da toplamda 52,5 testi 4 bardak ürün etmelidir. Oysa belgeye baktığımızda miktar 53 testi, 1,5 bardak olarak görünmektedir. Yine benzer bir durum İpyoz köyü için de geçerlidir. Burada toplam 25 testi zeytinyağı elde edilmesi gerekirken, kayıta 24 testi, 1 bardak olarak yazılmıştır. Keza, Sarlıçe köyünde olması gereken 88,5 testi, 7 bardak ve toplamda 89,5 testi, 2 bardakken, kayıta 96 testi, 4,5 bardak olarak belirtilmiştir. Bu hataların genel toplamı da etkilediği gözden kaçmamaktadır. Hatalı toplamlar alındığında 275 testi, 16,5 bardak yani

278 testi 1,5 bardaklık bir genel toplama ulaşılması gerekirken, belgede çıkan rakam 276 testi, 1,5 bardaktır. Bu hatalar yine büyük ihtimalle bir hesap veya yazım hatasını akla getirmektedir.

H. 1269 (M. 1852-1853) yılı üretimi, H. 1268 (M. 1851-1852) yılı ile karşılaştırıldığında, Kelemye karyesi hariç her alanda önemli bir artış olduğu görülmektedir. Bu artış bazı alanlarda iki kata, bazılarında ise sekiz kata kadar ulaşmaktadır. Yalnızca Kelemye'de, H. 1268 (M. 1851-1852)'de bir testi zeytinyağı elde edilmesine rağmen, bu oran aynı ekim alanlarından H. 1269 (M. 1852-1853) yılı için sadece bir bardaktır ki bu önemli bir düşüşü göstermektedir (BOA, *HH.d.*, 22526).

H. 1269 (M. 1852-1853) yılına ait raporda, çift ve yevmiye hesabı yapılmamış, ekilen alanlarla ilgili kiracı listesi de verilmemiştir. Fakat diğerinden ayrı olarak bu defa, mahsul alınamayan alanlar ayrıca belirtilmiştir. Rapordaki gayrimenkullere ait icar gelirleri ise H. 1268 (M. 1851-1852) yılı icar gelirleri ile aynı miktarda yani 767 lira 20 kuruş olarak belirtilmiştir. Buna göre bu iki yılın toplam gayri menkul icar geliri 1.535 kuruş, yekûn zeytinyağı miktarı ise toplam olarak 408 destidir (BOA, *HH.d.*, 22526).

H. 1270 (M. 1853-1854) yılına ait rapor ise Valide Sultan Evkafı zeytinliklerinde durumun genel olarak bir önceki seneye aynı olduğunu göstermektedir. Fakat yine az da olsa bir artış söz konusudur. Merkeze gönderilen H. 9 Safer 1271 (M. 1 Kasım 1854) tarihli raporda, adı geçen alanlar için H. 1270 (M. 1853-1854) yılı zeytinyağı rekoltesi 309 desti 2 bardak olarak belirtilmiştir. Bu kaydın diğerlerinden farklı olan özelliği, belgede adı geçen alanlardaki zeytin ağacı sayısının da verilmiş olmasıdır (Tablo Ek: 4; BOA, *HH.d.*, 22525).

Belgeden, Mihrişah Valide Sultan'a ait vakıf zeytinliklerinde toplam 11.431 adet zeytin ağacının bulunduğu anlaşılmaktadır. Ahtande köyü, toplam 3.493 ağaç ile en çok zeytin ağacına sahip köy olarak öne çıkmaktadır. Bu zeytinlikler içinde en çok ağaca sahip mahal, 1.001 adet ile Katartöz köyüne bağlı Gazi Murad, en az ağaca sahip mahal ise toplam 7 ağaç ile Yera nahiyesindeki Arab Mezarlığı isimli yerlerdir.

Alan olarak duruma bakıldığında, Ahtande, İpyoz ve Sarlıçe'de önceki yıllara göre üretim düşerken, diğer alanlarda ise artış göze çarpmaktadır. İpyoz'daki düşüş bir önceki yılın nerdeyse 5 katına ulaşırken, Ahtande'de yarıya yakın bir düşüşün olduğu görülmektedir. Sarlıçe'de ise sadece 4 testilik ufak bir düşüş dikkat çeker. Kelemye'de hem H. 1268 (M. 1851-1852) hem de H. 1269 M. 1852-1853)'da rekolte yok denecek kadar azken, H. 1270 (M. 1853-1854) yılında ise 20 testiye ulaşmıştır (BOA, *HH.d.*, 22525).

H. 1270 yılındaki zeytinlikleri kiralayanlarla, H. 1268 (M. 1851-1852) yılı kayıtlarındaki kiracılar karşılaştırıldığında, kiracıların çoğunluğunun değiştiği görülmektedir. Bu durumda, zeytinliklerin kısa sürelerle kiraya verilmekte olduğu anlaşılabilir. Öte yandan belgelerde bahsedilen H. 1268 ve öncesi yıllardaki olumsuz hava şartlarından dolayı zarar eden üreticilerin, zeytinlikleri yeniden kiralayacak maddi güce ulaşamadıkları ve zarar etmiş oldukları da düşünülebilir. Kiracı isimlerine bakıldığında, H. 1268 (M. 1851-1852) yılındaki kiracılarla aynı olan kişi sayısının sadece 5 olduğu görülmektedir. Kiracıların 11 tanesi gayrimüslim Osmanlı tebaasıdır. Bu arada H. 1268 (M. 1851-1852) ve H. 1270 (M. 1853-1854) tarihli belgeler karşılaştırıldığında, bazı yer isimlerinin sadece bir kayıta olduğu, diğer yıla ait belgede bu isimli bir yer bulunmadığı, bazı yer isimlerinin belgenin birinde tek olarak yer alırken, diğer yılın belgesinde iki defa geçtiğine de rastlanılmaktadır.

H. 1270 (M. 1853-1854) yılına ait raporda verilen gayrimenkullerle ilgili kira miktarına bakıldığında ise, H.1268 (M. 1851-1852) ve H. 1269 (M. 1852-1853) yıllarına göre hafifi bir yükseliş göze çarpmaktadır. H.1268 (M. 1851-1852) ve H. 1269 (M. 1852-1853) yıllarındaki vakfa ait gayrimenkul kira geliri sabit olarak 767 kuruş 20 para iken, 1270 yılı için miktarın 780 kuruşa yükseldiği görülmektedir. Farkın nedeni, senelik 50 kuruş olan 2 kıt'a tarla kirası ve Katartöz'deki bahçe kirasının 402,5 kuruştan, 405 kuruşa yükselmesidir. Buna karşılık önceki senelerde 265 kuruş olan başka bir tarla kirası ise 225 kuruşa gerilemiştir (BOA, *HH.d.*, 22525).

Sonuç

Midilli adasındaki en önemli iktisadî faaliyet zeytinle, zeytinden elde edilen sabun ve zeytinyağı üretimidir. Adada üretilen zeytinyağının çok kaliteli olması, Midilli adasının şöhretinin en önemli nedenidir. Verimli topraklar, zeytinciliğe uygun iklim ve coğrafi yapı, kaliteli zeytinyağı üretiminin nedenleridir. Bu durum adayı yüksek dereceli devlet adamları ve hanedan üyeleri için gözde bir mekân kılmış, burada çeşitli yatırımların yapılmasına vesile oluşturmuştur.

Bunlardan birisi olan Mihrişah Valide Sultan da vakıf kurma yoluyla adada çok geniş zeytinliklere sahip olmuş ve Midilli’deki önemli miktarda zeytinyağı üretimine katkıda bulunmuştur. Valide Sultan vakıf zeytinliklerinin, adanın güney ve doğusundaki zeytinciliğe elverişli alanlarda, özellikle Yera Körfezi çevresinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu vakıf zeytinlikler zeytinyağı üretiminin artmasına fayda sağlamış, aynı zamanda kiraya verilerek, yerli halk için bir geçim kaynağı ve üretim aracı haline gelmiştir.

Adadaki zeytinliklerin 1848 yılı ve sonrasındaki birkaç yılda meydana gelen kötü hava şartlarından etkilendikleri anlaşılmaktadır. Osmanlı Devleti’nin, özellikle başkent ve sarayın gıda ihtiyaçlarının önemli bir bölümünü Midilli adasından karşılaması, devletin adadaki zeytincilik ve zeytinyağı-sabun üretiminin devamı için bazı tedbirler almasını, üretimin devamını sağlamak ve arttırabilmek adına çalışmalar yapmasını gerekli kılmıştır. Belgelerden anlaşıldığı üzere, alınan önlemler ve yapılan çalışmalar sayesinde zeytinyağı üretimi her yıl biraz daha artmıştır.

Mihrişah Valide Sultan’a ait vakıf zeytinlikleri ile ilgili belgeler sayesinde zeytinciliğin Midilli açısından ne kadar hayati bir öneme sahip olduğu anlaşılabilir. Zeytinlikler ve buralardan elde edilen ürün, Midilli adasının sosyo-ekonomik gelişiminde önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kaynaklar

1. Arşiv Belgeleri

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA)

- Bâb-ı Âli Evrak Odası* (BEO), D. no:1117, G. no: 83738, H. 7 Zilhicce 1315 (M. 29 Nisan 1898).
Cevdet-Evkaf (C..EV.), D. no: 632, G. no: 31857, H. 22 Safer 1251 (M. 18 Haziran 1835).
Evkaf Defterleri (Ev.d.), G. no: 10800, H. 1252 (M. 1836); G. no: 17866, H. 5 Şaban 1282 (M. 24 Aralık 1865).
Hazine-i Hassa Defterleri (HH.d.), G. no: 22525, H. 9 Safer 1271 (M. 1 Kasım 1254); G. no: 22526, H. 15 Receb 1270 (M. 13 Nisan 1854); G. no: 22531, H. 19 Rebiyülahır 1269 (M. 30 Ocak 1853).

Vakıflar İstanbul Bölge Müdürlüğü Arşivi

- Midilli Şer'iyye Sicilleri (MŞS)*, No: 45, Sayfa no: 40, Hüküm no: 48, H. 17 Rebiyülevvel 1188 (M. 28 Mayıs 1774); No: 45, Sayfa no: 50, Hüküm no: 66, H. 1 Safer 1188 (M. 13 Nisan 1774).

2. Araştırma Eserleri

- Arıkan, Zeki (2006). "Midilli-İstanbul Arasında Zeytinyağı Ticareti", *Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Araştırmaları Dergisi*. XXV (40): 1-28.
- Arıkan, Zeki (2010). "XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Midilli", *Türk Tarih Kongresi Bildirileri, (XV)*: 1045-1074.
- Ceyhan, Muhammed (2010). *H. 1249-1253 (M. 1833-1837) Tarihli Şer'iyye Sicili'nin Transkripsiyonu ve Tahlili (Midilli Adası)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Darkot, Besim (1993). "Midilli", *İslam Ansiklopedisi*, (8. cilt, ss. 282-284). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Demirtaş, Mehmet (2004). "Osmanlı Devleti'nde Tuz Üretimi ve Dağıtım", *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1): 23-28.
- Doğan, Güner (2008). *İngiliz ve Fransız Seyyahlara Göre 17. ve 18. Yüzyıllarda Ege Adaları (Midilli, Sakız, Sisam, Rodos) ve Çevresi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih (Yeniçağ Tarihi) Anabilim Dalı, Ankara.
- Hinz, Walther (1990). *İslam'da Ölçü Sistemleri*, (Acar Sevim, Çev.), İstanbul: Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları
- Karal, Enver Ziya (1998). *Osmanlı Tarihi, V*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Lithgow, William (1650). *Total Discourse of the Rare Adventures & Painfull Peregrinations of Long Nineteene Yeares Travayles from Scotland to the Most Famous Kingdomes in Europe, Asia and Affrica*, London
- Motraye, Aubry de La (2007). *La Motraye Seyahatnâmesi*, (Nedim Demirtaş, Çev.), İstanbul: İstiklâl Kitabevi
- Özdemir Gümüş, Şenay (2011). "XVIII. Yüzyılda Midilli'de Osmanlı Donanması İçin Gemi İnşası", Haydar Çoruh, M. Yaşar Ertaş & M. Ziya Köse (Ed.), *Osmanlı Dönemi Akdeniz Dünyası*, 201-238.
- Pazan, İbrahim (2007). *Padişah Anneleri*, İstanbul: Bâbiâli Kültür Yayıncılığı.
- Randolph, Bernard (1998). *Ege Takımadaları: Arşipelago*, (Ümit Koçer, Çev.), İstanbul: Pera Turizm ve Ticaret A.Ş. Yayınları.
- Sak, İzzet (2006). "Osmanlı Sarayının İki Aylık Meyve ve Çiçek Masrafı", *Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Araştırmaları Dergisi*, XXV (40), 141-176.

Şemseddin Sami (1996). *Kamusu’l-A’lam* (Tıpkıbasım), Cilt: 6, Ankara: Kaşgar Neşriyat.

Tansel, Fevziye Abdullah (1973). *Namık Kemal’in Hususi Mektupları, Midilli Mektupları*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Tournefort, Joseph de (2005). *Tournefort Seyahatnâmesi*, (Zülal Kılıç, Çev.), İstanbul: Kitap Yayınevi.

3. Elektronik Kaynaklar

<http://aydinticaretborsasi.org.tr/pdf/zeytin-raporu.pdf>. Erişim tarihi: 13.08.2014.

Tablolar

Tablo 1. Mihrişah Valide Sultan Evkafından Midilli Adası'nda Olan Zeytinliklerin H. 1268 (M. 1851-1852) Yılı Yağ Hâsılatı, Masrafları ve Kiracı İsimleri (BOA, HH.d. 22531)

Yer adı	Cinsi	Çift masrafı (Kuruş/ yevmiye)	Rençper masrafı (Kuruş/ yevmiye)	Kıt'a	Testi	Bardak	Kiracısı
YERA NAHİYESİ							
Kavalık	Zeytinlik	1,5	6	1	1	3	Giridî Mustafa
Kavalık	Zeytinlik	1,5	2	1	-	1	Molla Bekir
Sulu	Zeytinlik	2	4	1	-	1	Molla Bekir
Büyük Kırbağ- lar	Zeytinlik	8	25	1	4	-	İbrahim Osman Reis
Küçük Kırbağlar	Zeytinlik	1	3	1	-	1	Dimitrac Acı Di- mitrac
Melisa	Zeytinlik	0,5	1	1	-	1	Dimitrac Acı Di- mitrac
Motri	Zeytinlik	4	7	1	-	2	Molla Bekir
Motri	Zeytinlik	1,5	6	1	-	2,5	Molla Bekir
Koraşna	Zeytinlik	-	12	1	1	-	Hacı Salihoglu Sofu
Darzokak (Dar- sokak)	Zeytinlik	-	12	1	-	1	Dimitrac Acı Di- mitrac
Motri	Zeytinlik	-	8	1	1	0,5	Dimitrac Acı Di- mitrac
İbşa	Zeytinlik	1,5	6	1	-	1	Buldanlı Halil
Kocadağ	Zeytinlik	-	4	1	-	2	Sofu Hacı Salih
Arap Mezarlığı	Zeytinlik	-	2	1	-	1	Molla Bekir
Pirinyo	Zeytinlik	2	8	1	-	0,5	Molla Bekir
Pirinyo	Zeytinlik	1	10	1	-	2	Sofu Hacı Salih
Mince	Zeytinlik	-	20	1	-	0,5	Molla Bekir
Mince	Zeytinlik	-	12	1	4	-	Dimitrac acı Di- mitrac
Pirnooğlu	Zeytinlik	-	20	1	-	2	Mustafa Ağa
Kokucu	Zeytinlik	-	15	1	-	2	Korucu Mehmed
Tarti	Zeytinlik	-	8	1	-	0,5	Giridî Mustafa
Selvi	Zeytinlik	-	35	1	4	-	Abdi Bey
İbşice	Zeytinlik	-	8	1	-	1	Giridî Mustafa
Kalemcik	Zeytinlik	-	20	1	3	1	İbrahim Osman
Kamara	Zeytinlik	-	1	1	-	-	-
Pilambo	Zeytinlik	-	2	1	-	-	-

Yer adı	Cinsi	Çift masrafı (Kuruş/ yevmiye)	Rençper masrafı (Kuruş/ yevmiye)	Kıt’a	Testi	Bardak	Kiracısı
Karaağaç	Zeytinlik	1,5	7	1	-	-	-
Karaağaç	Zeytinlik	1	3	1	-	-	-
İbşa	Zeytinlik	2	6	1	-	-	-
Kırmızı Topraklar	Zeytinlik	1	3	1	-	-	-
Aya Nikola	Zeytinlik	1	4	1	-	-	-
İbşa	Zeytinlik	-	4	1	-	-	-
Kavalık	Zeytinlik	1	2	1	-	-	-
Taşı	Zeytinlik	1	5	1	-	-	-
Diralya	Zeytinlik	2	6	1	-	-	-
Huruma	Zeytinlik	1,5	5	1	-	-	-
İbşice	Zeytinlik	-	8	1	-	-	-
İstavroz	Zeytinlik	-	6	1	-	-	-
Pirnooğlu	Zeytinlik	-	60	1	-	-	-
Birgi	Zeytinlik	0,5	2	1	-	-	-
Manastraç	Zeytinlik	-	9	1	-	-	-
Şamyoti	Zeytinlik	-	20	1	-	-	-
Kalami	Zeytinlik	-	6	1	-	-	-
Tarti	Zeytinlik	-	8	1	-	-	-
Tarti	Zeytinlik	3	8	1	-	-	-
Kızıl Topraklar	Zeytinlik	-	3	1	-	-	-
İbşa	Zeytinlik	-	2	1	-	-	-
Çamlık	Zeytinlik	2	3	1	-	-	-
Saçak Baba	Zeytinlik	-	8	1	-	-	-
Aya Nikola	Zeytinlik	-	20	1	-	-	-
Ayani Köyünde Hamam	Hamam	-	-	1	-	-	Senelik Kira: 100 Kuruş
Sapuni Köyünde Arsa	Arsa	-	-	1	-	-	-
Toplam		46,5	508		23		

KATARTÖZ KÖYÜ

Kuyucuk	Zeytinlik	5	20	1	3	-	Hacı İbrahim
Lahne	Zeytinlik	25	60	1	3	-	Hacı Mustafa
Lahne	Zeytinlik	5	20	1	1	2	Nikola Atanas
Beranye	Zeytinlik	1,5	6	1	-	1	Halil Ağa
Kırçala	Zeytinlik	10	20	1	1	1	Halil Leylek
Gazi Murad	Zeytinlik	34	80	1	5	-	Halil Eyyüb
Piritri	Zeytinlik	5	13	1	-	1,5	Arab Hasan

Yer adı	Cinsi	Çift masrafı (Kuruş/ yevmiye)	Rençper masrafı (Kuruş/ yevmiye)	Kıt'a	Testi	Bardak	Kiracısı
Kurtla	Zeytinlik	3	22	1	1	3	Ahmedoğlu
Tırca	Zeytinlik	-	10	1	1	1	Ahmedoğlu
Manavi	Zeytinlik	3	10	1	-	-	-
Lankada	Zeytinlik	-	50	1	1	-	Halil Eyyüb
Anbarlı	Zeytinlik	-	25	1	-	2,5	Bakkal Hacı Şerif
Halıka	Zeytinlik	-	25	1	-	3,5	Çetmi Mustafa
Buru	Zeytinlik	-	30	1	-	1	Cafer
Kavaklı	Zeytinlik	-	25	1	-	1	Çetmi Mustafa
Beranye	Zeytinlik	-	10	1	-	-	-
Kayalık	Zeytinlik	-	10	1	-	-	-
Kaburye	Bahçe	-	-	1	-	-	402,5 Kuruş se- nelik icar Nikola Atanas arsasında
Toplam		91,5	446		18	4	
AHTANDE KÖYÜ							
İskardo	Zeytinlik	2	30	1	3	2	Nikola Menaki
Köy civarında	Zeytinlik	-	40	1	7	1	Kurtalioğlu
" "	Zeytinlik	-	60	1	3	1	Şeyhoğlu Ali Bey
" "	Zeytinlik	-	40	1	5	-	Şeyhoğlu Ali Bey
" "	Zeytinlik	-	20	1	3	-	Nikola Menaki
" "	Zeytinlik	-	10	1	1	-	İmam İsmail Efendi
" "	Zeytinlik	-	12	1	-	1	İmam İsmail Efendi
" "	Zeytinlik	-	20	1	-	0,5	Nikola Menaki
Kakolankada	Zeytinlik	-	60	1	-	1,5	Kurtalioğlu Süleyman
Dimatri	Zeytinlik	-	100	1	-	1	Nikola Menaki
Dimatri	Zeytinlik	-	30	1	-	2,5	İmam İsmail Efendi
Maçla	Zeytinlik	-	150	1	-	2,5	İmam İsmail Efendi
Dimatri	Zeytinlik	-	70	1	-	-	-
Üç Analar	Zeytinlik	-	40	1	-	-	-
İskardo	Zeytinlik	-	20	1	-	-	-
Toplam		4	702		24	3	

Yer adı	Cinsi	Çift masrafı (Kuruş/ yevmiye)	Rençper masrafı (Kuruş/ yevmiye)	Kıt’a	Testi	Bardak	Kiracısı
KELEMYE KÖYÜ							
Larsu	Zeytinlik	-	50	1	1	-	Kurtalioğlu Süleyman
Çam Tarla	Zeytinlik	-	5	1	-	-	-
Kuşdere	Zeytinlik	-	15	1	-	-	-
Kalemciik	Zeytinlik	-	7	1	-	-	-
Helvacı	Zeytinlik	1	5	1	-	-	-
Yer ismi yok	Tarla	-	-	1	-	-	Kahveci Mustafa Senelik İcarı: 225 Kuruş
Toplam		1	82		1	-	
İPYOZ KÖYÜ							
Köy civarında	Zeytinlik	2	8	1	-	4	Berberoğlu Ha- san
Bayır	Zeytinlik	-	100	1	3	-	Berberoğlu Ha- san
Toplam		2	108		3	4	
SARLIÇE KÖYÜ							
Çamlı Tarla	Zeytinlik	-	7	1	8	-	Ahmed Bey
Kızıl Topraklar	Zeytinlik	-	4	1	2	-	Dokuzbabalı Panayot
Kara Koncalos	Zeytinlik	2	3	1	2	-	Salih Usta
Taksan Deresi	Zeytinlik	-	70	1	27	1	İbrahim Ağa
Forçiti	Zeytinlik	16	60	1	3	1	Yüzbaşı Mustafa Ağa
Forçiti	Zeytinlik	-	20	1	-	2,5	Sağiroğlu Ahmed
Çokale	Zeytinlik	-	8	1	9	-	Hacı Hüseyin Ağa
Elçinbe	Zeytinlik	-	8	1	-	1,5	Vasil Nikol
Çokale	Zeytinlik	2	3	1	-	-	-
Kumluk	Zeytinlik	-	6	1	-	0,5	Hazıroğlu
İlica	Zeytinlik	-	2	1	-	3	Şeyhoğlu
Toca	Zeytinlik	1,5	3	1	-	-	-
(Yer ismi yok)	Tarla						Senelik icar: 40 Kuruş
Toplam		24,5	211		52	3,5	

Yer adı	Cinsi	Çift masrafı (Kuruş/ yevmiye)	Rençper masrafı (Kuruş/ yevmiye)	Kıt'a	Testi	Bardak	Kiracısı
KOMİ KÖYÜ							
Ayobharmi	Zeytinlik	-	40	1	1	1	Pabuçcuoğlu Osman
Taş	Zeytinlik	-	5	1	1	-	Şerif Hasan
Bigi Tepesi	Zeytinlik	-	20	1	3	-	Peraşkoh Dimitri
Tenbe Deresi	Zeytinlik	4	15	1	-	3	Şerif Hasan
Kavlice	Zeytinlik	-	30	1	-	-	-
Toplam		4	120		5	4	
KULA KÖYÜ							
Iskarlato	Zeytinlik	1	13	1	-	2	Kahveci Mustafa
Vayoz	Zeytinlik	1	13	1	-	-	-
Ayaloş	Zeytinlik	1	10	1	-	-	-
Turalı	Zeytinlik	1	13	1	-	-	-
Toplam		4	51		-	2	
Midilli civarın- da Kumku nâm mahal	Zeytinlik	-	12	1	1	3	Nikola
Lutra köyünde Pilato nâm Mahal	Zeytinlik	-	50	1	-	-	-
GENEL TOPLAM					131	3,5	Kira Tutarı: 767,5 Kuruş
Onarım ve Ba- kım Masrafı		177,5 Yevmiye	2.390 Yevmiye				13.260 Kuruş

Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), *Hazine-i Hassa Defterleri (HH.d.)*, Gömlek no: 22531, H. 19 Rebiyülahır 1269 (M. 30 Ocak 1853).

Tablo 2.

Mihrişah Valide Sultan Evkafından Midilli Adasında Olan Zeytinliklerin H. 1268 (M. 1851-1852) Yılı Yağ Hâsılatı (BOA, HH.d. 22526)

Yeri	Cinsi	Kıt’a	Testi	Bardak	Açıklama
YERA NAHİYESİ					
Kavalık	Zeytinlik	1	1	3	-
Kavalık	Zeytinlik	1	-	1	-
Sulu	Zeytinlik	1	-	1	-
Büyükkırbağlar	Zeytinlik	1	4	-	-
Küçükkırbağlar	Zeytinlik	1	-	1	-
Melisa	Zeytinlik	1	-	1	-
Motri	Zeytinlik	1	-	2	-
Motri	Zeytinlik	1	-	2,5	-
Koraşna	Zeytinlik	1	1	-	-
Darsokak	Zeytinlik	1	-	1	-
Motri	Zeytinlik	1	1	0,5	-
İbşa	Zeytinlik	1	-	1	-
Kocadağ	Zeytinlik	1	-	2	-
Arap Mezarlığı	Zeytinlik	1	-	1	-
Pirinyo	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Pirinyo	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Mince	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Mince	Zeytinlik	1	4	-	-
Pirnooğlu	Zeytinlik	1	-	2	-
Kokucu	Zeytinlik	1	-	2	-
Tarti	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Selvi	Zeytinlik	1	4	-	-
İbşiceardı	Zeytinlik	1	-	1	-
Kalemcik	Zeytinlik	1	3	1	-
Kamara	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Pilambo	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Karaağaç	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Karaağaç	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
İbşa	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Kırmızı Topraklar	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Aya Nikola	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
İbşa	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Kavalık	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Taşı	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı

Yeri	Cinsi	Kıt'a	Testi	Bardak	Açıklama
Diralya	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Huruma	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
İbşice	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
İstavroz	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Pirnooğlu	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Pirgi (Birgi)	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Manastraç	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Şamyoti	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Kalami	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Tarti	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Tarti	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Kızıl Topraklar	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
İbşa	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Çamlık	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Saçak Baba	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Aya Nikola	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Ayani	Hamam	1	-	-	Senelik Kira:100 Kuruş
Toplam			23	-	-

KATARTÖZ KARYESİ

Kuyucuk	Zeytinlik	1	2	-	-
Lahne	Zeytinlik	1	3	-	-
Lahne	Zeytinlik	1	1	2	-
Beranye	Zeytinlik	1	-	1	-
Kırçala	Zeytinlik	1	1	1,5	-
Gazi Murad	Zeytinlik	1	5	-	-
Piritri	Zeytinlik	1	-	1,5	-
Kurtla	Zeytinlik	1	1	3	-
Tırca	Zeytinlik	1	1	1	-
Manavi	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Lankada	Zeytinlik	1	1	-	-
Anbarlı	Zeytinlik	1	-	2,5	-
Halıka	Zeytinlik	1	-	3,5	-
Buru	Zeytinlik	1	-	1	-
Kavaklı	Zeytinlik	1	-	1	-
Beranye	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Kayalık	Zeytinlik	1	-	1	-
Kaburye	Bahçe zeytinlik	1	-	-	Senelik Kira: 402,5 Kuruş
Toplam			18	4	

Yeri	Cinsi	Kıt’a	Testi	Bardak	Açıklama
KELEMYE KÖYÜ					
Larsu	Zeytinlik	1	1	-	
Çam Tarla ve Kalemcik	Zeytinlik	2	-	-	Mahsulü Olmadığı
Helvacı	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
Kuşdere	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü olmadığı
(İsim Yok)	Tarla	1	-	-	Senelik Kira: 220 Kuruş
Toplam			1	-	
İPYOZ KÖYÜ					
Karye Civarında	Zeytinlik	1	-	4	
“ “	Zeytinlik	1	3	-	
Toplam			3	4	
AHTANDE KÖYÜ					
İskardo	Zeytinlik	1	3	2	-
Karye Civarında	Zeytinlik	1	7	1	-
“ “	Zeytinlik	1	3	1	-
“ “	Zeytinlik	1	5	-	-
“ “	Zeytinlik	1	3	-	-
“ “	Zeytinlik	1	1	-	-
“ “	Zeytinlik	1	-	1	-
“ “	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Kakolankada	Zeytinlik	1	-	1,5	-
Dimatri	Zeytinlik	1	-	1	-
“	Zeytinlik	1	-	2,5	-
Maçla	Zeytinlik	1	-	2,5	-
Dimatri	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Üç Analar	Zeytinlik	2	-	-	Mahsulü Olmadığı
İskardo	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Toplam			24	3	
SARLIÇE KÖYÜ					
Çamlı Tarla	Zeytinlik	1	8	-	-
Kızıl Topraklar	Zeytinlik	1	2	-	-
Kara Koncalos	Zeytinlik	1	2	-	-
Taksan Deresi	Zeytinlik	1	27	-	-
Forçiti	Zeytinlik	1	3	1	-
“	Zeytinlik	1	-	2,5	-
Çokale	Zeytinlik	1	9	-	Mahsulü Olmadığı
Elçinbe	Zeytinlik	1	-	1,5	-
Çokale	Zeytinlik	1	-	-	-

Yeri	Cinsi	Kıt'a	Testi	Bardak	Açıklama
Kumluk	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Ilıca civarında	Zeytinlik	1	-	3	-
“ “	Tarla	1			Senelik Kira: 40 Kuruş
Toca	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Toplam			52	3,5	
KOMİ ve BIGİ (PIĞI) KÖYLERİ					
Ayobharmi	Zeytinlik	1	1	1	-
Taş	Zeytinlik	1	1	-	-
Bigi Tepesi	Zeytinlik	1	3	-	-
Tenbe Deresi	Zeytinlik	1	-	3	-
Kavlice	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Toplam			5	4	
KULA KÖYÜ					
İskarlato	Zeytinlik	1	-	2	
Vayoz	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Ayaloş	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Turalı	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Midilli civarında	Zeytinlik	1	1	3	-
Kumku nâm mahalde					
Lutra Karyesinde	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Pilanu nâm mahalde					
Toplam			2	-	
GENEL TOPLAM			131	3,5	Kira Tutarı 767,5 Kuruş

Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), *Hazine-i Hassa Defterleri (HH.d.)*, Gömlek no: 22526, H. 15 Receb 1270 (M. 13 Nisan 1854).

Tablo 3. Mihrişah Valide Sultan Evkafından Midilli Adasında Olan Zeytinliklerin H. 1269 (M. 1852-1853) Yılı Yağ Hâsılatı (BOA, HH.d. 22526)

Yeri	Cinsi	Kıt’a	Testi	Bardak	Açıklama
YERA NAHİYESİ					
Büyükkırbağlar	Zeytinlik	1	1	-	-
Küçükkırbağlar	Zeytinlik	1	-	1	-
Melisa	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Palobiyele	Zeytinlik	1	3	4	-
Motri	Zeytinlik	1	3	1	-
Motri	Zeytinlik	1	1	-	-
Kamara	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Karaağaç	Zeytinlik	1	18	-	-
Karaağaç	Zeytinlik	1	-	3	-
Koraşna	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Kalamiçe	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
İbşa	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Kırmızı Topraklar	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Kocadağ	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Zinbatori	Zeytinlik	1	-	2	-
Aya Nikola	Zeytinlik	1	-	2	-
İbşa	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Darsokak	Zeytinlik	1	1	-	-
Motri	Zeytinlik	1	6	-	-
Sulu	Zeytinlik	1	1	-	-
Kavalık	Zeytinlik	1	-	3	-
Kavalık	Zeytinlik	1	1	1	-
Kavalık	Zeytinlik	1	-	1	-
Manastraç	Zeytinlik	1	5	3	-
Şamyoti	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Kokucu	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Kalami	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Tarti	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Tarti	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Tarti	Zeytinlik	1	7	-	-
Selvi	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Çamlık	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Saçak Baba	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Pirgami	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Pirinyo	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Pirinyo	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı

Yeri	Cinsi	Kıt'a	Testi	Bardak	Açıklama
Taşı	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
İbşice	Zeytinlik	1	1,5	-	-
İbşice	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Arab Mezarlığı	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Pirnooğlu	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Pirnooğlu	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Kızıl Topraklar	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Dorume	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Diralya	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
İstavroz	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Dağ Aya Nikolası	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Yenice	Zeytinlik	1	-	1,5	-
Yenice	Zeytinlik	1	-	1	-
Ayani Karyesinde Kain Hamam	Hamam	1	-	-	Senelik Kira:100 Kuruş
Toplam			53	1,5	-

KATARTÖZ KÖYÜ

Gazi Murad	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Beranye	Zeytinlik	1		0,5	-
Lahne	Zeytinlik	1	17	-	-
Kuyucuk	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Anbarlı	Zeytinlik	1	1	0,5	-
Buru	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Lahne	Zeytinlik	1	3	-	-
Halıka	Zeytinlik	1	1	2	-
Lankada	Zeytinlik	1		0,5	-
Piritri	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Kurtla	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Kayalık	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Manavi	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Beranye	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Harace	Zeytinlik	1	-	3,5	-
Kaburye	Bahçe Zeytinlik	1	-	-	Senelik Kira: 402,5 Kuruş
Kuyuculu	Zeytinlik	1	20	1	-
Kavaklı	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Toplam			44	2	

AHTANDE KÖYÜ

Dimatri	Zeytinlik	1	2	-	-
---------	-----------	---	---	---	---

Yeri	Cinsi	Kıt’a	Testi	Bardak	Açıklama
Dimatri	Zeytinlik	1	1	-	-
Kakolankada	Zeytinlik	1	-	1	-
Kakolankada	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Kergi civarında Haryano nâm mahalde	Zeytinlik	1	1	-	-
Karye civarında	Zeytinlik	1	5	2	-
“ “	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
“ “	Zeytinlik	1	-	0,5	-
“ “	Zeytinlik	1	-	0,5	-
“ “	Zeytinlik	1	-	0,5	-
İskardo	Zeytinlik	1	10	2	-
İskardo	Zeytinlik	1	-	2	-
Maçla	Zeytinlik	1	23	1	-
Üç Analar	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Karye civarında	Zeytinlik	1	-	0,5	-
Dimatri nâm ma- halde	Zeytinlik	1	2	2	-
Toplam			46	2,5	

KELEMYE KÖYÜ

Köy içinde Helvacı Bahçesi	Bahçe	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Köy içinde Çam Tarla nâm ma- halde	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Köy içinde Larsu nâm mahalde	Zeytinlik	1	-	1	-
Köy içinde Çam Tarla- Kalemçik	Zeytin Bah- çesi	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Kuş Dere	Zeytin Bah- çesi	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Toplam			-	1	

İPYOZ KÖYÜ

Köy civarında	Zeytinlik	1	3	4	-
Köy civarında	Zeytinlik	“	20	1	-
Toplam			24	1	

KOMİ VE BIGİ (PİGİ) KÖYLERİ

Bigi Tepesi	Zeytinlik	1	9	-	-
Bintaş	Zeytinlik	1	1	1	-
Ayobharmi	Zeytinlik	1	-	3	-

Yeri	Cinsi	Kıt'a	Testi	Bardak	Açıklama
Tenbe Deresi ve Kavlice	Zeytinlik	2	-	-	Mahsulü Olmadığı
Toplam			10	4	
SARLIÇE KÖYÜ					
Taksan Deresi	Zeytinlik	1	6	-	-
Çamlı Tarla	Zeytinlik	1	5	-	-
Forçiti	Zeytinlik	1	18	1	-
Kumluk	Zeytinlik	1	25,5	-	-
Kızıl Topraklar	Zeytinlik	1	-	1	-
Elcinbe	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Çokale	Zeytinlik	1	-	1	-
Kara Koncalos	Zeytinlik	1	2	-	-
Forçiti	Zeytinlik	1	19	3	-
Tombe	Zeytinlik	1	2	-	-
Çokale	Zeytinlik	1	11	-	-
Ilıca yakınında	Zeytinlik	1	-	1	-
“ “	Tarla	1			Senelik Kira: 40 Kuruş
Toplam			96	4,5	
KULA KÖYÜ					
İskarlato	Zeytinlik	1	-	7	
Vayoz	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Ayaloş	Zeytinlik	1	-	3	-
Turalı	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Toplam	Zeytinlik		2	-	
Midilli civarında Kumku nâm mahalde	Zeytinlik	1	2	-	-
Lutra Karyesinde Pitanu nâm mahalde	Zeytinlik	1	-	-	Mahsulü Olmadığı
Toplam			2	-	
GENEL TOPLAM			276	1,5	Kira Tutarı: 767,5 Kuruş

Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), *Hazine-i Hassa Defterleri (HH.d.)*, Gömlek no: 22526, H. 15 Receb 1270 (M. 13 Nisan 1854).

Tablo 4. Mihrişah Valide Sultan Evkafından Midilli Adasında Olan Zeytinliklerin H. 1270 (M. 1853-1854) Yılı Yağ Hâsılatı, Masrafları ve Kiracı İsimleri (BOA, HH.d. 22525)

Yer Adı	Kıt’a	Ağaç Sayısı	Testi	Bardak	Kiracısı
YERA NAHİYESİ					
Papaslık Köyü Darsokak mahal	1	42	1	3	İsmailoğlu Hamdi
Darsokak	1	29	4	-	Bolaranlıoğlu Halil Ağa
Karaağaç	1	36	5	-	Kocaoğlu Ahmed Ağa
Büyük Kırbağlar	1	211	2	1	Pirnaroğlu Hasan
Motri	1	47	2	1	Osmanoğlu Ömer
İbşa	1	27	-	0,5	Emiralioluğlu Hamdi
Motri	1	35	-	0,5	Müezzinoğlu Molla
Şamyoti	1	35	-	1	Müezzinoğlu Molla
Manastraç	1	34	-	4	Müezzinoğlu Molla
Sadi	1	152	1	3,5	Bolaranlıoğlu Halil
Tarti	1	43	-	-	Mahsulü Olmadığı
Koncalık	1	12	-	-	Mahsulü Olmadığı
Aya Nikola	1	31	-	4	Pirnaroğlu Hasan
Taşi	1	20	3	1,5	Berber Şaban
Aya Nikola	1	21	3	2	Kaptanzâde Hacı Mehmed Ağa
Kokucu	1	25	-	-	Mahsulü Olmadığı
Yenice	1	65	-	2	Emiralioluğlu Hamdi
Yenice	1	106	3	-	Palaskaoğlu Hasan Ağa
Kızıl Topraklar	1	36	-	-	Mahsulü Olmadığı
İbşa	1	23	-	-	Mahsulü Olmadığı
Pilanyo	1	23	-	0,5	Pirnaroğlu Hasan
Komane	1	10	-	-	Pirnaroğlu Hasan
Çamlık	1	41	-	-	Pirnaroğlu Hasan
Diralye	1	61	-	-	Müezzin Molla Bekir
Küçük Kırbağlar	1	36	2	-	Emiralioluğlu Hamdi
Karaağaç	1	16	7	3,5	Pirnaroğlu Hasan
Koncalık	1	41	3	1,5	Bolaranlıoğlu Halil
Pirinyo	1	17	2	1	Berber Şaban
Pirgami	1	10	-	0,5	Emiroğlu Osman
İşcarone	1	44	1	2,5	Hanımoğlu Osman
Tarti	1	53	-	4,5	Osmanoğlu Emin
Saçak Baba	1	41	-	0,5	Mahsulü Olmadığı
Tarti	1	44	2	1,5	Berbatinoğlu Mehmed Emin
Pirnooğlu	1	178	4	0,5	Nikola Sinyadino zımmî

Yer Adı	Kıt'a	Ağaç Sayısı	Testi	Bardak	Kiracısı
Pirnooğlu	1	62	7	1,5	Kocaoğlu Ahmed
Arab Mezarlığı	1	7	-	3	Müezzin Molla Bekir
Kocadağ	1	14	-	1,5	Osmanoğlu Emin
Kırmızı Toprak	1	63	-	-	Mahsulü Olmadığı
İbşa	1	36	-	-	Mahsulü Olmadığı
İbşa	1	16	-	1	Pirnaroğlu Hasan
Koraşna	1	77	-	-	Mahsulü Olmadığı
Darsokak	1	21	-	-	Mahsulü Olmadığı
Motri	1	64	2	-	Cinoğlu Ali
Melisa	1	14	1	2,5	Pirnaroğlu Hasan
Tolu	1	44	2	3,5	Müezzin Molla Bekir
Koncalık	1	24	1	1,5	Pirnaroğlu Hasan
Hadrone	1	24	-	2	Osmanoğlu Ömer
İstorone	1	13	2	-	Osmanoğlu Ömer
İşcarone	1	89	6	-	Hanımoğlu Osman
Tarti	1	44	-	0,5	Osmanoğlu Emin
Ayani Köyünde Hamam	1 Bâb	-	-	-	Senelik icarı: 100 Kuruş Deli İbrahimioğlu Hasan uhdesinde
Sapuni Köyünde Arsa	1	-	-	-	-
Toplam		2.257	79	2,5	

KATARTÖZ KÖYÜ

Gazi Murad	2	1.001	-	10	Velioglu Mustafa
Beranye	1	28	1	-	Velioglu Mustafa
Lahne	1	418	15	-	Ağriyeli Salih
Kuyucuk	1	67	2	-	Nikola Reis
Anbarlı	1	134	-	3	Kel İbrahim
Buru	1	49	-	1	Şerbetçi Hüseyin
Lahne	1	124	5	-	Şerif Osman
Halıka	1	91	3	-	Arab Abdullah
Lankada	1	102	6	-	Çiryotoğlu Halil
Piritri	1	128	2	-	Baklacı Şerif
Kurtla	1	206	5	-	Çiryot Hacı İbrahim
Kayalık	1	57	2	-	Hafız Ömer Efendi
Manavi	1	363	3	-	Oğul Ahmed
Herace	1	91	2	-	Gemicioğlu Mehmed
Kuyuculu	1	118	3	-	Velioglu Mustafa
Kavaklı	1	33	-	1	Şatırağazade Bican

Yer Adı	Kıt’a	Ağaç Sayısı	Testi	Bardak	Kiracısı
Kaburye	1	8	-	-	Senelik olarak Halil Ağa iltizamında
Beranye	“	64	-	-	70 senesi icarı: 405 Kuruş Mahsulü Olmadığı
Toplam	-	3.018	60	-	405 Kuruş kira parası
AHTANDE KÖYÜ					
Dimatri	1	225	-	2,5	İmam Hafız Efendi
Dimatri	1	125	1	1,5	Değirmenci Konstandi zimmî
Kakolankada	1	166	-	1,5	Kurt Ali
Kakolankada	1	160	-	-	Mahsulü Olmadığı
Köy civarında Kapsolo nâm mahalde	1	250	12	3,5	Panayot Kapancı
Köy civarında	1	149	1	2	Kurt Ali
Köy civarında	1	110	2	1	Kurt Ali
Köy civarında	1	106	-	0,5	İmam Mustafa Efendi
Köy civarında	1	60	-	1	Kurtalioğlu Ali Molla
Köy civarında	1	43	-	-	Mahsul Olmadığı
İskardo	1	155	1	1	Kurtalioğlu Ali Molla
İskardo	1	76	-	-	Mahsul Olmadığı
Maçla	1	700	5	-	İmam Mustafa Efendi
Üç Analar	1	135	-	1	Pavli zimmî
Köy civarında	1	63	-	-	Mahsul Olmadığı
Dimatri	1	970	-	-	Mahsul Olmadığı
Toplam		3.493	25	0,5	
İPYOZ KÖYÜ					
Köy civarında	1	63	1	2,5	Berber Hüseyin
Köy civarında Bayır nâm mahalde	1	520	4	0,5	Arap Ömer Bey
Toplam		583	5	3	
KELEMYE KÖYÜ					
Helvacı	1	22	-	0,5	Veli Kethüda
Çam Tarla	1	38	-	-	Mahsul Olmadığı
Larsu	1	180	20	1	Şefik Ali Molla
Çam Tarla Kalemçik	1	19	-	-	Mahsulü Olmadığı
Kuşdere	1	81	-	-	Mahsulü Olmadığı
Köy civarında tarla	1	-	-	-	Senelik olarak Kahveci Mustafa iltizamında
Toplam		340	20	1,5	Senelik icar: 225 Kuruş 225 kuruş kira parası

Yer Adı	Kıt'a	Ağaç Sayısı	Testi	Bardak	Kiracısı
KOMİ KÖYÜ					
Tenbe Deresi	1	48	-	1	Derviş Ahmed
Ayobharmi	1	114	-	2,5	Pabuçcuoğlu Osman
Bintaş	1	57	2	2,5	Pabuçcuoğlu Osman
Bigi Tepesi	1	72	8	-	Topal Atanas zimmî
Kavlice	1	170	-	-	Mahsulü Olmadığı
Toplam		461	11	1	
SARLIÇE KÖYÜ					
Taksan Deresi	1	100	40	-	Serdarzâde Hacı Hüseyin Ağa
Çamlı Tarla	1	37	6	3	Canbazoğlu Kostas
Forçiti	1	183	13	-	Topal Vasil zimmî
Kumluk	1	40	-	1	Karamustafaoğlu Salih
Kızıl Topraklar	1	13	4	-	Panayot Marki
Elçinbe	1	17	-	-	Mahsulü Olmadığı
Çokale	1	32	13	-	Çolakoğlu Osman
Kara Koncalos	1	63	8	-	Reisoğlu Mustafa
Forçiti	1	118	4	0,5	İslemetobili Acı zimmî
Tombe	2	23	3	-	Tarla-Ali Kuzu
					Senelik Kira: 10 Kuruş
Çokale	1	34	-	2	Dervişoğlu Mustafa
İlica	2	13	-	3	Tarla-Hacı Mustafa
					Senelik Kira: 40 Kuruş
Toplam		673	92	4,5	Senelik Kira Geliri: 50 Kuruş
KULA KÖYÜ					
Vayoz	1	33	-	-	Mahsulü Olmadığı
İskarlato	1	231	-	2	Mustafa Ağa
Ayaloş	1	81	-	-	Mahsulü Olmadığı
Turalı	1	44	-	-	Mahsulü Olmadığı
Midilli civarında Kumku nâm mahalde	1	36	11	-	Likode nasrâni
Lutra	1	181	3	2	Apostol Mihail zimmî
Toplam		606	14	4	
GENEL TOPLAM		11.431	309	2	Toplam Kira Ücreti (senelik): 780 Kuruş

Kaynak: Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), *Hazine-i Hassa Defterleri (HH.d..)*, Gömlek no: 22525, H. 9 Safer 1271 (M. 1 Kasım 1854).